

In een voordracht, waarin o.a. de resultaten van zijn studie van skeletkaken uit alle tijden waren verwerkt, kwam Prof. Keresztesi (Wenen) tot de conclusie dat tandbederf er altijd moet zijn geweest, maar door de moderne voeding zeer in de hand wordt gewerkt. Bestrijding moet worden gezocht in aanpassing van de voeding, samengaand met mondhygiëne.

Met betrekking tot de voeding der wereldbevolking in het jaar 2000 werd op het congres een pessimistische uitspraak gedaan: de hoogst bereikbare landbouwproductie voor de behoeften van de wereldbevolking anno 2000, zal – ook wanneer de omvang van deze bevolking zo laag mogelijk wordt geschat – niet voldoende zijn.

Maar ook een ander geluid werd gehoord: de beïnvloeding door de mens van grond, plant en klimaat is nog lang niet ten einde, ook als men de mogelijkheden statistisch benadert. Suiker zou een relatief grotere plaats moeten krijgen wegens de veel hogere calorieënopbrengst per hectare.

Het ligt in de bedoeling alle verhandelingen van dit congres, althans de voornaamste, in de vorm van een boekwerk t.z.t. het licht te doen zien.

EEN NIEUW TIJDSCHRIFT

Caries Research

De eerste aflevering van het nieuwe drie-maandelijkse tijdschrift *Caries Research* (Journal of the European Organization for Caries Research) staat te verschijnen.

Dit tijdschrift zal de verslagen, die tot nu toe in afzonderlijke publikaties of als bijlagen van de nationale of internationale tandheelkundige tijdschriften het licht zagen, publiceren.

Het besluit van de O.R.C.A. nu voortaan een eigen periodiek uit te geven, werd geboren uit de moeilijkheden waarmee het naslaan van artikelen die in diverse tijdschriften zijn gepubliceerd, gepaard gaat.

Redacteur is Prof. Y. Ericsson uit Zweden. Alle bijdragen zullen in het Engels worden gepubliceerd, met samenvattingen in de Engelse, Duitse en Franse taal.

Manuscripten kunnen aan Prof. Ericsson worden toegezonden, p/a Karolinska Institutet, Box 3207, Stockholm 3, Zweden.

De abonnementsprijs bedraagt \$ 15.50 per jaar.

BINNENLAND

T.N.O.-NIEUWS

Novembernummer 1966

Het novembernummer 1966 van bovengenoemd, door T.N.O. regelmatig uitgegeven periodiek, waarvan de Redactie een exemplaar bereikte, is ditmaal geheel gewijd aan de preventieve geneeskunde. Tot dat doel zijn een zestal verhandelingen opgenomen waarin verslag wordt gedaan van en een inzicht wordt gegeven in het

wetenschappelijk spuurwerk dat door het Instituut voor Preventieve Geneeskunde wordt verricht.

Achtereenvolgens treft men, na een overzicht van de structuur van het betreffende instituut, van de hand van Dr. de Kock van Leeuwen, een beschouwing aan van Prof. de Haas over de drie-eenheid gezondheid-ziekte-sterfte in sociaal-medisch spuurwerk, waarna Dr. Bonjer een antwoord geeft op de vraag: „Zijn moderne inzichten in de arbeidsgeneeskunde van belang voor de volksgezondheid in het algemeen?”

Vervolgens geeft Dr. Winsemius een psychologische ongevallen-analyse, waarna Dr. Masurel het post-universitair onderwijs in de sociale geneeskunde belicht. Als laatste doet Dr. Masurel verslag van de stand van zaken bij de Influenza Werkgroep.

Een lijst van publikaties van de gezondheidsorganen van T.N.O. en de adressen van haar talrijke instellingen, benevens de rubriek Berichten besluiten het 70 blad-zijden tellende nummer.

ZIEKENFONDSRAAD

Verslag over 1965

Aan bovengenoemd verslag ontleent de Redactie het volgende.

Blijkens de *Inleiding* is ingevolge de invoering van de nieuwe ziekenfondswet de nadruk sterk komen te liggen op de werkzaamheden in de commissies, zulks ter bevordering van een doelmatige en snelle besluitvorming. Tot dat doel bestaat het presidium thans uit een voorzitter en vier plaatsvervangers.

Een nieuw element in het ziekenfondswezen is het beroepsrecht van de verzekerden ten aanzien van het recht op verstrekkingen.

De kosten van de ziekenfondsverzekering bewogen zich in het verslagjaar in stijgende lijn. Het premiepercentage werd voor 1966 verhoogd van 5.4 tot 5.8. Voor de vrijwillig verzekerden beliep de procentuele stijging 18.5 %. Voor de bejaardenverzekering vormt de verhoging voor een veelal laag inkomen een relatief groot bedrag.

De oorzaken van de stijging zijn gelegen in de groei van het medisch kennen en kunnen, de langere levensduur, de toenemende belangstelling van de bevolking voor een goede gezondheidstoestand en aan de modernisering van de ziekenhuis-outillage.

In de Ziekenfondsraad hebben als vertegenwoordigers van de tandartsen zitting de collegae P. D. A. van der Heijde en T. Poelstra en uit dien hoofde ook in de commissie *Toelating tandartsen* en de commissie *Schooltandverzorging*.

Onder het hoofd verstrekkingen wordt ten aanzien van de tandheelkundige hulp de verhoging van de tarieven voor de prothese en van de bijbetalingen gememo-reerd. Ten aanzien van de schooltandverzorging wordt vermeld dat in 1965 slechts één nieuwe dienst werd ingesteld in West-Friesland voor 9 deelnemende gemeenten. Aan het eind van het verslagjaar functioneerden in het gehele land 125 diensten volgens het klassieke systeem en 35 voor verwijzingsdiensten. Zij bestreken tezamen 803 (vorig jaar 778) gemeenten. Er waren 113 (v.j. 105) „dental cars” in

bedrijf met in totaal 141 (v.j. 133) behandelstoelen. Het aantal deelnemende kinderen bedroeg 789.000 (v.j. 752.400).

Het gebrek aan tandartsen blijft remmend werken op de uitbreiding en verbetering van de schooltandverzorging.

De zorg voor blijvende elementen bij kleuters vond plaats in Amersfoort, Leiden, Tilburg en Zeist.

Een commissie ad hoc werd gemachtigd financiële bijdragen te verlenen voor de nazorg tot hoogstens 75 % van de kosten, tevens aan diensten voor schooltandverzorging die zich daarmee belasten.

Een nieuwe overeenkomst leidde tot verhoging van de bruto-tarieven met 14½ % en tot verlaging van de arbeidsuren in de normatieve praktijk van 1740 tot 1723 per jaar. Ook de prothesetarieven en de bijbetalingen werden verhoogd, (mede) in verband met de gestegen techniekkosten.

Voor de mondspecialisten werden de tarieven met 12 % verhoogd. De Ziekenfondsraad heeft tevens het bedrag voor hulpverlening op zaterdag en zondag van f 5,- opgevoerd tot f 7,50.

Inzake de overeenkomsten met medewerkers werd de toelating van een tandarts tot de ziekenfondsbehandeling afgewezen omdat hij de controlerend tandarts weigerde gelegenheid te geven om in zijn praktijkruimte patiënten te onderzoeken. In een vroegere periode, toen hij aan het fonds verbonden was, had hij de controle wèl aanvaard.

Aan de statistische bijlagen ontleen wij voorts dat in 1964 in totaal 8.65 miljoen verzekerden recht hadden op tandheelkundige behandeling. Van de hulpzoekenden werden 12 % in de centrumbehandeling verzorgd.

De gemiddelde kosten per verzekerde bedroeg in de huisbehandeling f 7,42, in de centra f 6,08.

Het gemiddelde aantal restauraties bij de gesaneerden per 1000 verzekerden bedroeg in de huisbehandeling 581, in de centra 441. Het aantal pulpabehandelingen in de huisbehandeling per 1000 verzekerden 13,7, in de centra 11,2.

In de huisbehandeling werden per 1000 verzekerden 10,5 volledige protheses geplaatst, bij de centrumbehandeling 11,2. Het aantal „halve” volledige protheses was resp. 8 en 5,8.

Het aantal extracties per 1000 verzekerden was bij de reeds gesaneerden 6,2, bij nieuw gesaneerden 19,8. Het aantal restauraties bij de eerste categorie bedroeg per 1000 verzekerden per inspectie 581, bij de nieuw gesaneerden 949. Deze aantallen blijken de laatste jaren slechts geringe wijzigingen te hebben ondergaan. Het aantal gesaneerden is in de afgelopen 4 jaren toegenomen van 22,2 tot 24,3 %; het aantal saneringen teruggelopen van 4,24 tot 3,9 %.

Het aantal verstrekte protheses dat in 1963 met 8 % was gedaald, is in 1964 weer met 11 % gestegen hetgeen vermoedelijk verband houdt met het bedrag van de bijbetalingen. (In 1963 was dit bedrag f 89,-, in 1964 f 77,-)

De kosten van de schooltandverzorging beliepen f 0,68 per verzekerde (v.j. f 0,59).

Tot slot zij vermeld dat in 1964 de totale kosten hebben bedragen voor:
huisartsenhulp f 138,7 miljoen,

specialisten	f 176.0 miljoen,
tandartsen	f 69.4 miljoen,
ziekenhuisverpleging	f 450.0 miljoen.

De gezamenlijke uitgaven voor alle verstrekkingen vergden een bedrag van 1.186 miljoen gulden en daarvan legde de tandheelkundige hulp beslag op 5.9 %, zijnde f 8,- per verzekerde.

JAARVERSLAG A.T.Z. 1965

Aan het jaarverslag van de *Amsterdamse Vereniging tot Bevordering der Tandheelkundige Verzorging van Ziekenfondsverzekerden* ontlenen wij het volgende.

De Permanente Commissie van Overleg, bestaande uit drie tandartsen als vertegenwoordigers van de Maatschappij en drie leden, aangewezen door de A.T.Z., begon in september van het verslagjaar haar werkzaamheden. Voorts kwam een Commissie van Toezicht voor district IX (omvattende de gemeenten Amstelveen, Amsterdam en Ouder-Amstel) van de T.C.I. tot stand, waardoor de Commissie van Beroep werd opgeheven. Laatstgenoemde commissie was belast met de behandeling van klachten van verzekerden, bijna altijd geplaatste protheses betreffende, welke niet na onderling overleg of na beraad met de controlerend-tandarts konden worden afgedaan. Deze commissie had in de loop van haar 17-jarig bestaan 1600 klachten behandeld.

In september werd het nieuwe behandelingscentrum, waarin 8 behandelkamers, aan de Polderweg in gebruik genomen. Uit de toeloop blijkt dat het in een behoefte voorziet en de tijd gekomen was om de verouderde centra op te heffen.

De wachtlijst bevatte op 31 december 1965 5213 namen, verdeeld over 111 tandartsen.

Bij de Vereniging waren op genoemde datum verbonden 9 chef-tandartsen en 100 tandarts-medewerkers.

In het schooljaar 1964-'65 waren ruim 72.000 schoolplichtige leerlingen bij de schooltandverzorging ingeschreven, waaronder de leerlingen van 15 scholen voor buitengewoon lager onderwijs. Het aantal voor de schooltandverzorging beschikbare tandartsen was ook in het verslagjaar onvoldoende. Een nieuw ontworpen verplaatsbare installatie werd in gebruik genomen (het totaal kwam daarmee op 15), welke in de praktijk zeer goed voldoet. In 10 behandelcentra waren 16 behandelstoelen voor hele of halve dagen voor de schooltandverzorging in gebruik.

Het aantal gesaneerden in 1965 bedroeg 185.100: een toename met 900. Bij de gesaneerden werden 23.845 extracties verricht van blijvende elementen en 5390 pulpabehandelingen. (Eén pulpabehandeling op 44 restauraties.) Het aantal apex-resecties bedroeg 410. Er werden voorts 8486 volledige boven- en onderprotheses geplaatst en 3015 volledige boven- of onderprotheses.

In de schooltandverzorging werden 95.304 restauraties in blijvende elementen aangebracht en 3585 permanente elementen geëxtraheerd. Het aantal pulpabehandelingen beliep 353.

In de nacht- en weekeinddienst werden 736 patiënten voor nabloedingen behandeld en 1684 extracties verricht. Het aantal nabloedingen ten opzichte van het totaal aantal extracties bedroeg 0.44 %.

GELDELIJKE STEUN OPLEIDING BEROEPSOFFICIER-TANDARTS

Uit de Nederlandse Staatscourant van 27 januari 1967 – nr. 20

Voor een aantal studenten in de tandheelkunde, alsmede voor enkele jongelieden, die in 1967 de studie in deze wetenschap zullen aanvangen, bestaat de mogelijkheid tot het aangaan van een verbintenis bij de *zeemacht*, ten einde, na deze studie met geldelijke steun van rijkswegen te hebben volbracht, gedurende tien achtereenvolgende jaren als beroepsofficier-tandarts bij de *zeemacht* te dienen.

Het aantal studenten en aanstaande studenten, dat tot het aangaan van eerderbedoelde verbintenis zal worden toegelaten, zal worden beperkt tot:

- a. 2 aanstaande studenten in de tandheelkunde of studenten in de tandheelkunde, die de tentamens in de vakken, behorende tot het eerste gedeelte van het kandidaatsexamen, met goed gevolg hebben afgelegd;
- b. 1 student in de tandheelkunde, die ten minste het kandidaatsexamen in de tandheelkunde met gunstig gevolg heeft afgelegd.

Inlichtingen worden op schriftelijke aanvraag verstrekt door de inspecteur van de geneeskundige dienst der *zeemacht*, Duinroosweg 7 te 's-Gravenhage.

Sollicitaties dienen vóór 1 juli 1967 te worden ingediend bij de Minister van Defensie (Marine), Koningin Marialaan 17 te 's-Gravenhage.

Voor studenten, die het kandidaatsexamen met gunstig gevolg hebben afgelegd, is de mogelijkheid tot aanmelding doorlopend opgesteld.

STICHTING J. SANDERS EZN-FONDS

De besturende commissie van de stichting J. Sanders Ezn-Fonds maakt bekend, dat op grond van art. 5 van de statuten der stichting aanvragen voor materiële steun bij de verrichting van wetenschappelijke arbeid op tandheelkundig gebied voor het jaar 1968 kunnen worden ingediend bij de secretaris.

Ingevolge de bepalingen van art. 5 dienen deze aanvragen geargumenteed te zijn en aan de besturende commissie moeten eventueel door haar gewenste inlichtingen worden verschaft. Na 1 november 1967 neemt de commissie haar beslissing omtrent de te verlenen steun. Ter oriëntering moge worden vermeld dat de voor 1968 beschikbare geldmiddelen ongeveer f 1500,- bedragen.

Namens de besturende commissie:
J. B. Visser,
voorzitter en waarnemend secretaris,
Koningsstraat 15, Hilversum.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE GRONINGEN

Op de klinische avond van 3 februari 1967 te Groningen werd de volgende voordracht gehouden:

J. D. van Willigen: Het afdruknemen van de tandeloze onderkaak met behulp van een spuittechniek.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE AMSTERDAM

Op de klinische avond te Amsterdam van 14 februari 1967 werden de volgende voordrachten gehouden:

- C. C. Lubsen: Indicatie tot de behandeling van een patiënt met sterke progenie.
- C. P. van Ooij: Fotografie in de praktijk.
- P. Bok: Een gecompliceerde bovenkaakfractuur.
- H. E. Rempt: Behandeling bij een patiënte met unilaterale discus-extirpatie.
- J. Hovinga: Autotransplantatie van tanden met behoud van de vitaliteit der pulpa.